

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO TARYBA

Europos Parlamento
Peticijų komitetui

2018-09-27 Nr. 2018-1/32

Peticija Nr. 0160/2018 dėl nevienodų išmokų pagal ES bendrą žemės ūkio politiką Lietuvoje –
PASTABOS Į EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMUS

2017 m. Lietuvoje pasėlius deklaravo 130 642 pareiškėjai. Peticija, pateikta Europos Parlamentui dėl nevienodų išmokų pagal ES bendrą žemės ūkio politiką, Lietuvoje buvo pasirašyta 52 359 piliečių. Toks didelis šalies žemės ūkiui neabejingų Lietuvos piliečių skaičius neatsitiktinis. Jie rėmėsi Stojimo Akto nuostatomis, 2013 m. vasario 7-8 d. Europos vadovų tarybos susitarimo rezultatais ir objektyviais skaičiavimais, į ką Europos Komisijos atsakymuose, iš esmės, neatsakyta.

1. Savo atsakyme Europos Komisija teigia, kad tiesioginių išmokų konvergencijos tarp valstybių narių klausimas skiriasi nuo tiesioginių išmokų laipsniško įvedimo klausimo.

Peticijos pateikėjo pastaba. Su tuo negalima sutikti.

Šis teiginys neatitinka faktų. Net 6 iš 13 valstybių, tapusių ES narėmis po 2004 m. (Malta, Kipras, Slovėnija, Kroatija, Vengrija, Čekija) tiesioginės išmokos 2016 m. viršijo ar siekė ne mažiau 90 proc. ES vidurkio. ES Bendroje žemės ūkio produkcijos, kapitalo ir darbo rinkoje laipsniško išmokų įvedimo atskyrimas nuo išmokų konvergencijos galėtų reikšti tik tai, kad Stojimo sutartyje valstybių aukščiausių vadovų parašais buvo įtvirtintos ilgalaikės diskriminacinės sąlygos Lietuvos žemdirbiams, kurie 2013 m. gavo maksimalias, tačiau tik šiek tiek didesnes negu 50 proc. ES vidurkis, tiesiogines išmokas.

2. Savo atsakyme Europos Komisija teigia, kad „*pradėjus skirti tiesiogines išmokas pagal bendrą žemės ūkio politiką kaip palaikomųjų kainų panaikinimo dalį, paskirstymo schema nebuvo grindžiama konkrečia suma už hektarą, bet buvo susieta su gamyba (derlingumu, našumu ir t. t.), kuri dėl agronominių priežasčių valstybėse narėse skiriasi.*“

Peticijos pateikėjo pastaba. Su tuo negalima sutikti.

Tiesioginės išmokos Lietuvoje niekuomet nebuvo skiriamos kaip palaikomųjų kainų panaikinimo dalis. Stojimo akto, kuris yra neatsiejama Stojimo Sutarties dalis, II priedo 6 skyriaus A skirsnio „Žemės ūkio teisės aktai“ 27 punkte nurodoma (citata): „*Paramos schemų nustatymas. Naujosiose valstybėse narėse tiesioginės išmokos pradamos taikyti pagal toliau nurodytą didėjimo, išreikšto procentine dalimi nuo tokių išmokų dydžio tokios sudėties Bendrijoje, kokia ji yra 2004 m. balandžio 30 d., planą: 25 % - 2004 m.; 30 % - 2005 m.; 35 % - 2006 m.; 40 % - 2007 m.; ...[...] ...; 100 % - 2013 m.*“ Iš pateiktos citatos nekyla jokių abejonių, kad Stojimo akte apsprendžiant tiesioginių išmokų dydį, priešingai, negu teigia Europos Komisija, nėra jokių išlygų dėl derlingumų, našumų ar skirtingų agronominių sąlygų,

o naujųjų valstybių narių išmokų dydis nustatomas kaip ES senųjų valstybių narių išmokų dydžio procentinė dalis atitinkamais metais. Išmokų susiejimas su derlingumais ir kitais Europos Komisijos pastabose paminėtais rodikliais iškreipė pacituotos Stojimo akto nuostatos turinį ir pažeidė teisėtus naujųjų valstybių narių žemdirbių lūkesčius.

3. Savo atsakyme Europos Komisija teigia, kad „2013 m. vasario mėn. valstybių ir vyriausybės vadovai susitarė dėl pirmojo dalinio tiesioginių išmokų skyrimo metodo, aprašyto kiek anksčiau, panaikinimo, pereinant prie taip vadinamos tiesioginių išmokų konvergencijos, kai nacionaliniai paketai yra koreguojami, kad palaipsniui būtų sumažintas skirtumas tarp paramos lygio už hektarą skirtingose valstybėse narėse, kaip bendro susitarimo dėl 2014–2020 m. daugiamečių finansinės programos dalis“.

Peticijos pateikėjo pastaba. Su tuo būtų galima sutikti, jeigu Europos Komisija taip pat būtų paminėjusi ir tai, kad būtent šioje 2013 m. vasario 7-8 d. Europos valstybių ir vyriausybės vadovų taryboje buvo susitarta, kad „ne vėliau kaip 2020 m. visos valstybės narės turėtų pasiekti bent 196 EUR už hektarą lygį galiojančiomis kainomis.“

Kaip pastebėta antrame Peticijos pateikėjo pastabų punkte, ir šiuo atveju susiduriama su sunkiai paaiškinama Europos Komisijos skaičiavimų metodika. Norėdami gauti ES tiesiogines išmokas, žemdirbiai kasmet deklaruoja pasėlius. 2013 m. vasarį jau tikrai buvo žinomi bent jau 2012 m. pasėlio deklaravimo duomenys. Tačiau Europos Komisija BŽŪP 2014-2020 m. laikotarpiu Lietuvai skiriamų tiesioginių išmokų (I ramsčio) lėšų paskaičiavimui kažkodėl pasinaudojo prieš 4 metus (2009 m.) ūkininkų deklaruotų plotų duomenimis. Kadangi tai neatitiko realybės, 2020 m. išmokos Lietuvos žemdirbiams bus apie 20 eurų/ha mažesnės negu žadėtieji 196 eur/ha, o 2013 m. vasario 7-8 d. valstybių ir vyriausybės vadovų tarybos nutarimas liks neįgyvendintas.

4. Savo atsakyme Europos Komisija teigia, kad 2018 m. birželio 1 d. pasiūlyme dėl Bendros žemės ūkio politikos po 2020 m. Bendros žemės ūkio politikos srityje Komisija pasiūlė ir toliau reikšmingai tęsti valstybių narių tiesioginių išmokų dydžių už hektarą konvergenciją.

Peticijos pateikėjo pastaba. Negalima sutikti dėl po 2020 m. siūlomos konvergencijos reikšmingumo.

Europos Komisija tikrai turėjo bent jau pripažinti, kad 2013 m. vasario 7-8 d. valstybių ir vyriausybės vadovų susitarimas, jog išmokos 2020 m. bus ne mažesnės negu 196 eur/ha, liko neįgyvendintas. To nepadaryta. Vietoje to, kad naujojo laikotarpio išmokų Lietuvos žemdirbiams konvergencijos formulėje, kaip atskaitos taškas būtų pasirinktas anksčiau aukščiausiu lygiu patvirtintas išmokų dydis – 196 eur/ha, išmokų didėjimo pradžia nuleidžiama į 170 eur/ha lygį. Pagal Komisijos siūlomą konvergencijos formulę nesunku prognozuoti, kad 2027 m. tiesioginės išmokos Lietuvos žemdirbiams pakils tik šiek tiek aukščiau 2013 m. pažadėtųjų 196 eur/ha.

5. **Peticijos pateikėjo pastaba.** Europos Komisija savo atsakyme kažkodėl neatkreipė dėmesio į tai, kad Lietuvos žemdirbiams, gaunantiems vienas mažiausių išmokų ES, keliami tokie pat griežti aplinkosaugos, gyvūnų gerovės, poveikio klimato kaitai mažinimo ir kiti reikalavimai. Ir nepaaiškino, pvz., kodėl jokių istorinių referencijų ir sąsajų neturinti žalinimo išmoka, mokama 2014-2020 m. laikotarpiu Lietuvos žemdirbiams už aplinkai ir klimatui naudingas praktikas (jų sąrašas vienodas visoje ES), yra daugiau kaip 30 proc. mažesnė negu vidutinė ES žalinimo išmoka?

Ar Europos Komisijos nuomone, aplinka ir klimatas Lietuvoje yra gerokai PIGESNI negu kitose ES valstybėse narėse?

6. Peticijos pateikėjo klausimas. GALŲ GALE, AR EUROPOS KOMISIJA IR KITOS ES INSTITUCIJOS GALI PAAIŠKINTI, KOKIU PAGRINDU LIETUVOS ŽEMDIRBIAMS IŠMOKŲ KONVERGENCIJOS FORMULĖJE 2014-2020 M. LAIKOTARPIU IR PASIŪLYME DĖL BŽŪP PO 2020 M. KAIP VIRŠUTINĖ TIESIOGINIŲ IŠMOKŲ RIBA YRA NUSTATYTAS DISKRIMINACINIS 90 %, BET NE 100 % ES VIDURKIO LYGIS?

Išvada.

Manipuliacijos formulėmis, statistiniais duomenimis, procentais ir pan. išsėmė Lietuvos žemdirbių kantrybę ir su tolesne diskriminacija jie nebegali ramiai taikstyti.

Žemės ūkio ir maisto tarybos vardu

Tarybos Pirmininkas

Petras Puskunigis